

Plitvička rezolucija prvog zasjedanja ZAVNOH-a, 14. 6. 1943.

Nakon gotovo dvije godine teške, krvave, ali pobjedonosne narodno-oslobodilačke borbe, sastali su se 14. lipnja 1943. na Plitvičkim Jezerima predstavnici hrvatskog naroda zajedno s predstavnicima Srba u Hrvatskoj, te predstavnicima nacionalnih manjina Hrvatske, da pred cijelu svjetsku i domaću javnost iznesu pravo stanje u Hrvatskoj i da izraze istinsko raspoloženje njezinih naroda. Nakon temeljitog razmatranja svih pitanja, koja se danas postavljaju pred našim narodima, skupština je utvrdila:

I.

Hrvatski se je narod, usprkos svom dugom robovanju pod Nijemcima, Madžarima i Talijanima, usprkos svom 22-godišnjem potlačenom položaju pod velikosrpskom beogradskom klikom, uvijek borio za svoju slobodu i samostalnost. Ta borba našla je svoj snažni izraz u neprekidnom nizu ustanaka i žilavih političkih borbi. Svijetli likovi Matije Gupca, Matije Ivanića, senjskih uskoka, Pavla Vitezovića, Iliraca, Eugena Kvaternika, Ante Starčevića, Frana Supila, braće Radića i mnogih drugih hrvatskih rodoljuba povijesni su izraz neprekidne borbe hrvatskog naroda za slobodu. Te vjekovne težnje hrvatskog naroda za slobodom nisu se sve do danas ostvarile, pored ostalog, i zbog toga, što je u svim momentima u Hrvatskoj prevladao utjecaj ljudi, koji nisu imali ništa zajedničkog s interesima hrvatskog naroda, nego su naprotiv stajali u službi tuđina.

II.

U najnovijoj povijesti Hrvatske postojala je 1918. puna mogućnost da se ostvare te vjekovne težnje hrvatskog naroda. Do toga, međutim, nije došlo radi izdaje tadašnjih "predstavnik" Hrvatske. Da zaštite svoje klikaške interese pred narodom, koji je tada, pod utjecajem Velike oktobarske revolucije, tražio svoja iskonska prava, ta su se protunarodna gospoda povezala s velikosrpskim hegemonistima i njihovom pomoću ugušili narodni pokret. Na taj je način, mjesto bratske zajednice slobodnih jugoslavenskih naroda, za kojom su težili i Srbi i Hrvati i Slovenci, stvorena versailleska Jugoslavija, u kojoj su svi narodi bili izvrgnuti samovolji i tlačenju beogradskih protunarodnih režima, a osobito hrvatski i makedonski narod.

Hrvatski narod, pored sve svoje borbe protiv velikosrpske hegemonije i nametnutog jugoslavenstva, nije ni na čas bio protiv bratske zajednice sa srpskim narodom, nego je naprotiv smatrao bratstvo hrvatskog i srpskog naroda temeljnim zalogom svoje slobode i bolje budućnosti. To dokazuje i povijesna činjenica, da izdajnička frankovačko-ustaška politika, nikada, pa ni u vrijeme najžešćih nasilja velikosrpskih režima u Hrvatskoj, nije mogla oko sebe okupiti veći broj Hrvata.

III.

Hrvatski i srpski narod, zajedno s ostalim narodima Jugoslavije, bio je od prvih pojava fašističke opasnosti spreman, da se suprotstavi najezi fašizma. To raspoloženje hrvatskog naroda manifestiralo se i u brojnim antifašističkim demonstracijama po hrvatskim gradovima Zgrebu, Splitu, Karlovcu i t. d. Nasuprot tom antifašističkom raspoloženju hrvatskog naroda, vodstva skoro svih stranaka, a u prvom redu reakcionarna klika u vodstvu Hrvatske Seljačke Stranke, zajedno sa velikosrpskim hegemonističkim klikama, gušile su najgrubljim sredstvima narodno raspoloženje i stvarale teren za prodiranje fašističkog utjecaja u Hrvatsku kao i u cijelu Jugoslaviju. Kruna sve te protunarodne rabote bila je izdajničko pristupanje Trojnom paktu. Time su beogradski i zagrebački vlastodršci otvoreno upregnuli Hrvatsku i cijelu Jugoslaviju u fašistička kola.

Jedina stranka, koja je već u vrijeme prvih pojava fašističke opasnosti u Hrvatskoj digla odlučno svoj glas protiv fašizma, bila je Komunistička partija Hrvatske.

Komunistička je partija na svakom koraku raskrinkavala izdajničko držanje jugoslavenskih vlastodržaca i generaliteta i pozivala narod na borbu protiv fašističke opasnosti. Što se narod više odazivao pozivu Komunističke partije to su reakcionarni režimi u Hrvatskoj i cijeloj Jugoslaviji sve grubljim metodama progonili sve antifašiste, koji su se zajedno s Komunističkom partijom borili protiv fašističke opasnosti.

Kada je 27. ožujka 1941. pod pritiskom nezadrživih snaga naroda Jugoslavije došlo do otkazivanja sramnog pristupa Trojnom paktu, reakcionarno vodstvo HSS-a, koje je tada bilo na vlasti u banovini Hrvatskoj, priječilo je najbrutalnijim mjerama da i u Hrvatskoj dođe do izražaja antifašističko raspoloženje naroda. Čak i onda, kada su pred sam rat - beogradski vlastodršci bili prisiljeni da puštaju narodne borce iz tamnica, reakcionarna je vlast u banovini Hrvatskoj, koja je bila eksponent HSS-a, izvršila nova masovna hapšenja antifašista. Zatim ih je strpala u koncentracione logore, i kratko vrijeme poslije toga, predala u ruke krvave ustaške strahovlade, koja ih je, nakon zvjerskih mučenja, nemilosrdno poubijala.

Ta reakcionarna unutrašnja politika zagrebačkih i beogradskih vlastodržaca s jedne strane, a njihova isto tako reakcionarna i izdajnička vanjska politika, koja je uvijek tvrdoglavo odbijala zahtjeve naših naroda za priznanje i savez sa Sovjetskim savezom, dovela je do vojničkog sloma Jugoslavije, do okupacije naših zemalja i do uspostave takozvane Nezavisne Države Hrvatske, na čelu s fašističkim plaćenikom Pavelićem. Dolazak Pavelića na vlast, znatno je olakšalo izdajničko vodstvo HSS-a koje je preko svoje "Seljačke Zaštite" zaposjedalo razne ustanove i predavalo ih okupatorima, te razoružavalo jugoslavensku vojsku, a oružje predavalo ustašama. Čim su fašistički osvajači stali prodirati u Jugoslaviju, izdajnička "vlada" je kukavički pobjegla avionima u inozemstvo ostavivši naše narode na milost i nemilost okupatorima, a Dr Maček - potpredsjednik te iste vlade - na sam dan uspostave "NDH" izvršio je isto takvu izdaju pozvavši u javnom proglasu pristaše HSS-a, da podupru ustašku vladu, a hrvatski narod da se pokorava Pavelićevoj vlasti.

IV.

Stvaranjem takozvane Nezavisne Države Hrvatske, hrvatski narod ne samo da nije ostvario svoju težnju za slobodom - kako to želi prikazati ustaška "promičba" - nego je, naprotiv, pao u najteže i najcrnje ropstvo, što se dade zamisliti. Izdajnik Pavelić je najčišće hrvatske zemlje prodao vjekovnim neprijateljima hrvatskog naroda: Dalmaciju, Hrvatsko Primorje i Gorski Kotar talijanskim, a Međimurje mađarskim osvajačima, dok u ostalim dijelovima Hrvatske suvereno pašuje njemačka soldateska i tajna policija uz pomoć ustaških plaćenika. Ovako osakaćena i raskomadana Hrvatska postala je najbjednija kolonija, izvrgnuta bezgraničnoj gospodarskoj pljački od strane fašističkih okupatora. Što više izdajnik Pavelić šalje hrvatske sinove na ropски rad u Njemačku i na Istočnu frontu, da se za račun fašističkih osvajača bore protiv svoje slavenske ruske braće.

"Nezavisna Država Hrvatska" stvorena je zato, da bude instrumenat fašističke politike u Jugoslaviji i na Balkanu, te je kao takva poslužila paklenom planu istrebljenja slavenskog naroda u duhu Hitlerovih protuslavenskih načela. U tu je svrhu fašistički plaćenik Pavelić, po nalogu svojih gospodara, dao popaliti stotine srpskih sela i na najbestijalniji način poklao stotine hiljada nevinih srpskih muževa, žene i djece, htijući za račun okupatora izazvati bratoubilački rat.

Unatoč velikom nezadovoljstvu hrvatskog naroda s velikosrpskom vladavinom, unatoč svim Pavelićevim demagoškim obećanjima, unatoč kukavnog poziva Dra Mačeka organizacijama HSS-a da surađuju s ustaškim režimom, Pavelić nije nikada

mogao pridobiti hrvatski narod za svoju zločinačku politiku. Pavelić je okupio oko sebe samo najmračniji talog hrvatskog društva, ološ, koji je uvijek služio svim protunarodnim režimima i koji nema ništa zajedničkog s pravim osjećajima i težnjama hrvatskog naroda.

Istom okrutnošću, kojom je progonio Srbe, Pavelić je progonio i hrvatske rodoljube. Na desetke hiljada hrvatskih rodoljuba poubijano je na jezovit način, a drugi deseci hiljada pobacani su po koncentracionim logorima.

V.

U to vrijeme, kada su naši narodi ostali prepušteni na milost i nemilost fašističkim osvajačima i njihovim ustaškim slugama, kada su vodstva svih bivših stranaka napustila svoj narod te ili izbjegla u inozemstvo ili se kukavički sakrila ili stupila u službu okupatora i ustaša, u to je vrijeme Komunistička partija bila jedina partija u Hrvatskoj koja je ostala vjerna našim narodima. Komunistička je partija pozvala sve narode da se dignu na oružanu borbu protiv okupatora i njegova sluge Pavelića. Ona je organizirala prve udarne grupe i prve partizanske odrede, koji su s oružjem u ruci ustali protiv fašističkih osvajača i ustaša.

Na poziv Komunističke partije digao se srpski narod i najbolji sinovi hrvatskog naroda u sveti narodno-oslobodilački rat. Herojska borba koja je počela u Lici, Dalmaciji, Kordunu, Baniji i Hrvatskom Primorju zahvatila je postepeno sve krajeve Hrvatske. U dvogodišnjim herojskim borbama oslobođena je gotovo cijela Lika, Kordun i Banija, te veliki dijelovi Dalmacije, Hrvatskog Primorja, Gorskog Kotara, Žumberka i Slavonije, pa dijelovi Pokuplja, Moslavine i Hrv. Zagorja.

VI.

Fašistički okupatori videći snažan otpor srpskog naroda, nastojali su ustanak iskoristiti u svoje svrhe, da ga sa široke općenarodne, demokratske, narodno-oslobodilačke linije usmjere pravcem velikosrpske borbe protiv hrvatskog naroda. U tu svrhu pridobili su za su četničke vođe kao Dražu Mihailovića, vojvodu Birčanina, majora Dangića, popa Đujića, Dobrosava Jevđevića i njima slične. Preko njih su okupatori htjeli izvršiti ono, što im nije uspjelo preko ustaša, t. j. produbiti do krajnosti bratoubilački rat između Srba i Hrvata, do potpunog istrebljenja jednih i drugih. Taj strašni fašistički plan o bratoubilačkom ratu spriječila je Komunistička partija. Ona je bezprimjernih žrtvama i naporima uspjela raskrinkati u očima srpskog i hrvatskog naroda ulogu ustaša i četnika i stvoriti čvrste temelje iskrenom bratstvu Srba i Hrvata,

koje se prekalilo u neravnim, herojskim borbama Narodno-oslobodilačke vojske i partizanskih odreda s okupatorima i njihovim slugama.

Da što više ojačaju svoje krvničke snage, okupatori su ustaše i četnike povezali međusobno u zajednički savez, koji je imao za osnovni cilj uništenje narodno-oslobodilačke borbe. Ovo najjasnije potvrđuju zapisnici o savezu ustaša i četnika nađeni u Mrkonjić Gradu, Nevesinju, Medku kao i satna obavijest br. 4. Pavelićeva Stana, u kojoj je sam Pavelić jasno i glasno priznao sporazum s četnicima.

V II.

Izbjeglička jugoslavenska "vlada" u Londonu od prvih dana suprotstavlja se oslobodilačkoj borbi srpskog i hrvatskog naroda, jer njezina široka demokratska načela onemogućuju i samu pomisao povratka velikosrpske hegemonije. U prvo je vrijeme tu svoju sramnu rabotu vodila pod parolom da "još nije vrijeme za borbu". Kada je kasnije narodnooslobodilačka borba bez volje, pa i protiv volje, izbjegličke "vlade" okupila oko sebe gotovo sav hrvatski i srpski narod, jugoslavenska se je "vlada" u silnom strahu pred narodno-oslobodilačkom borbom povezala s okupatorom i ustašama preko svog vojnog ministra i vođe četnika Draže Mihailovića. Jugoslavenska izbjeglička "vlada" zajedno sa okupatorom, ustašama i četnicima nastoji razbiti naš Narodno-oslobodilački pokret i pripremiti tlo za ponovno porobljavanje hrvatskog naroda te time izvršiti novu izdaju nad našim narodima. Istu ulogu igra i izdajnička klika u vodstvu HSS-a s Dr Mačekom na čelu. Dr Maček se je nakon svoje izdajničke izjave povukao u Kupinec, odakle je svim sredstvima sabotirao narodno-oslobodilačku borbu, a njegova "Seljačka Zaštita" pod vodstvom Zvonka Kovačevića prva je išla u Bosnu da guši ustanak. Kasnije kada je razvoj na vanjskim frontama i narodni ustanak unutar zemlje pokazao, da će fašizam doživjeti neminovni slom, vodstvo HSS-a bojeći se naoružanog hrvatskog i srpskog naroda, aktiviziralo se sve više na strani neprijatelja, protiv Narodno-oslobodilačkog pokreta. Ono se povezalo s okupatorom, ustašama i četnicima izbjegličke "vlade" u cilju uništenja narodno-oslobodilačke borbe.

Na temelju svih ovih utvrđenih činjenica, predstavnici hrvatskog naroda, predstavnici Srba u Hrvatskoj kao i predstavnici narodnih manjina Hrvatske donose jednoglasno ove zaključke:

1. Zahvaljujući sve snažnijem zamahu narodno-oslobodilačke borbe i jačanju Narodno-oslobodilačke vojske i partizanskih odreda unutar zemlje, zahvaljujući silnim uspjesima bratskog Sovjetskog Saveza, Engleske i Amerike na svjetskim frontama, danas se pred hrvatskim i srpskim narodom ponovno otvaraju mogućnosti ostvarenja vjekovnih težnja za slobodom i samostalnošću. U tu svrhu treba sve rodoljubive snage hrvatskog naroda, u bratskoj zajednici sa srpskim i ostalim narodima Jugoslavije, mobilizirati u sveti nacionalno-oslobodilački rat za konačno uništenje fašizma, za rušenje "Nezavisne Države Hrvatske", za potpuno razbijanje Pavličevih ustaša i četnika Draže Mihailovića, kao osnovnih uvjeta za ostvarenje pune slobode i samostalnosti hrvatskog i srpskog naroda.

2. Narodno-oslobodilački pokret i njegova junačka Narodno-oslobodilačka vojska Hrvatske jesu jedine snage koje se istinski i iskreno bore za slobodu hrvatskog i srpskog naroda. One su jedine realne sile koje tu slobodu mogu ostvariti. Beskrajno odana slobodarskim težnjama hrvatskog i srpskog naroda Narodno-oslobodilačka vojska se čeličila u svakodnevnim borbama s daleko nadmoćnijim neprijateljima: Nijemcima, Talijanima, ustašama i četnicima, i u toj borbi iz nekadašnjih malih partizanskih odreda prerasla u pravu narodnu armiju, sastavljenu od brigada, divizija i korpusa. Ona je ne samo najjače jamstvo pobjede nad mrskim okupatorima i njihovim slugama, nego je i jedini zalog protiv povratka starih protunarodnih režima i svih reakcionarnih i izdajničkih planova.

3. U ovoj velikoj, gigantskoj borbi protiv fašizma i njegovih ustaških i četničkih pomagača, iskovano je krvlju bezbrojnih heroja posvećeno borbeno bratstvo i oružano jedinstvo hrvatskog i srpskog naroda, koje smatramo jednom od najvećih tekovina narodno-oslobodilačke borbe, a koje predstavlja temelj slobodne, sretnije i bolje budućnosti jednog i drugog naroda, temelj, na kojem se jedino može izgraditi novi život srpskog i hrvatskog naroda u punoj slozi i ravnopravnosti.

4. Borba hrvatskog i srpskog naroda protiv fašističkih okupatora i njihovih pomagača je dio velike antifašističke fronte, koja danas na čelu s moćnim Sovjetskim Savezom, Engleskom i Amerikom vodi svetu borbu za slobodu, demokraciju i napredak čovječanstva. Međunarodni značaj narodno-oslobodilačke borbe svih naroda Jugoslavije raste iz dana u dan u vezi s predstojećim velikim bojevima na vanjskim frontovima, a osobito u vezi s otvaranjem druge fronte. Narodno-oslobodilačka vojska Hrvatske pružala je do sada, a davat će i u buduću punu pomoć saveznicima.

5. Narodno-oslobodilački pokret Hrvatske s punim povjerenjem gleda u svoje velike saveznike: u Sovjetski Savez, Englesku i Ameriku, koje su u poznatoj Atlantskoj povelji, te u englesko-sovjetskom i sovjetsko-američkom ugovoru istakli kao jedan od ciljeva ovog velikog rata: slobodu i samostalnost malih naroda, te pravo da mali narodi sami riješe svoja unutrašnja pitanja i svoje odnose prema drugim narodima i zemljama. Ti nam ugovori jamče, da će dvogodišnja herojska borba hrvatskog i srpskog naroda, koja je puna nadčovječanskih napora i neusporedivih žrtava, biti okrunjena uspjehom.

6. Ostajući vjerni svojim demokratskim tradicijama, naši narodi, i hrvatski i srpski, ne žele povratak starih ustanova protunarodnih režima, kao što su nametnuti općinski i sreski načelnici, žandari i t d., koje su uvijek bili instrumenti protunarodnih režima, a koje su dolaskom okupatora stupile u njegovu službu i vršili najstrašniji teror nad hrvatskim i srpskim narodom. Kako politika izbjegličke jugoslavenske "vlade" u Londonu nije ništa drugu nego težnja za uspostavom starog stanja velikosrpske hegemonije i kako se je ona u tom cilju preko svog ministra Draže Mihailovića povezala s okupatorom, u cilju razbijanja demokratskog narodno-oslobodilačkog pokreta, to predstavnici hrvatskog i srpskog naroda izjavljuju, da jugoslavenska "vlada" nema ništa zajedničko s oslobodilačkom borbom naših naroda.

7. Isto tako izjavljujemo, da reakcionarna klika u bivšem vodstvu HSS s Dr Mačekom na čelu, nema ništa zajedničko s oslobodilačkim težnjama i borbom hrvatskog naroda, jer je baš ona svojom protunarodnom politikom u banovini Hrvatskoj pripremala sistematski teren za kapitulaciju pred fašističkim okupatorima, jer je ona pomoću "Seljačke Zaštite" razoružavala jugoslavensku vojsku i to oružje predala ustašama, jer je Dr Maček prvog dana stvaranje krvave „Nezavisne Države Hrvatske" pozvao hrvatski narod da se pokori novoj vlasti, jer se vodstvo HSS od početka neprijateljski odnosilo prema narodno-oslobodilačkoj borbi. Ono se povezalo s jedne strane s ustašama i okupatorima, a s druge strane s jugoslavenskom "vladom" i četnicima, da uništi Narodno-oslobodilački pokret i kuje planove o novoj izdaji nad hrvatskim narodom.

8. U toku ove veličanstvene narodno-oslobodilačke borbe u svim i oslobođenim i neoslobođenim dijelovima Hrvatske, nikli su narodnooslobodilački odbori kao izraz težnje naroda za svojom pravom narodnom vlašću. Narodno-oslobodilački odbori odigrali su historijsku ulogu u razvoju narodno-oslobodilačkog rata. Oni su preuzeli na se brigu za opskrbu Narodno-oslobodilačke vojske hranom, odjećom, obućom i

organizirali svu pozadinu u službu borbe, ostvarili su puno jedinstvo naroda i vojske, fronte i pozadine.

Ogromni uspjesi narodno-oslobodilačke borbe u Hrvatskoj, prostranost oslobođenog teritorija, široke perspektive daljnjih uspjeha i pobjeda, te sve mnogobrojniji i složeniji zadaci, koji se postavljaju pred NOO-ima i Narodno-oslobodilačkim frontom uopće, istakli su potrebu osnivanja najvišeg političkog predstavništva narodno-oslobodilačke borbe u Hrvatskoj, kao jedinog istinskog predstavništva Hrvatske. U tu svrhu predstavnici hrvatskog i srpskog naroda, kao i predstavnici nacionalnih manjina Hrvatske, koji sudjeluju u narodno-oslobodilačkoj borbi, a koji su svoju ljubav prema narodnoj slobodi dokazali i u najtežim momentima života našeg naroda, te kao takovi priznati od naroda, konstituiraju se današnjim danom u Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske.

9. Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske (ZAVNOH) je najviše političko tijelo narodno-oslobodilačke borbe u Hrvatskoj. Ono je izraz neslomljive volje hrvatskog i srpskog naroda, da ostvari svoje vjekovne težnje za slobodom i samostalnošću, ono je izraz borbenog jedinstva hrvatskog i srpskog naroda u Hrvatskoj i čvrste odluke naših naroda, da vode nemilosrdni i bespoštedni narodno-oslobodilački rat do konačne pobjede nad fašističkim okupatorima, njihovim slugama Pavelićevim ustašama i četnicima Draže Mihailovića, te okupatorovim pomagačima: agentima izbjegličke "vlade" i izdajničkog vodstva HSS.

10. ZAVNOH je sastavljen od predstavnika hrvatskog i srpskog naroda, te nacionalnih manjina u Hrvatskoj, bez obzira na njihovu političku i vjersku pripadnost. Zato su se u ZAVNOH-u okupili i pristaše bivše Hrvatske seljačke stranke, Samostalne demokratske stranke, Komunističke partije, predstavnici narodnih udruženja kao "Seljačke sloge", "Seljačkog kola", "Gospodarske sloge", sindikata i t. d., koji bez obzira na sve razlike stoje nepokolebljivo na stanovištu borbe protiv fašističkih okupatora i njihovih slugu i pomagača.

11. Osnovni zadaci koji se pred ZAVNOH postavljaju jesu:

a) Daljnje razvijanje narodno-oslobodilačke borbe na području Hrvatske i daljnje okupljanje svih rodoljubivih i demokratskih snaga u jedinstvenu Narodno-oslobodilačku frontu s ciljem oslobođenja Hrvatske ispod krutog fašističkog ropstva i stvaranje slobodne Hrvatske u bratskoj zajednici sa slobodnom Srbijom, slobodnom Slovenijom, slobodnom Crnom Gorom, slobodnom Makedonijom i slobodnom Bosnom i Hercegovinom.

- b) Još tješnje povezati oslobođeni i neoslobođeni teritorij Hrvatske u čvrstu, neslomivu cjelinu u cilju mobilizacije svih snaga Hrvatske za konačni obračun s okupatorom i njegovim slugama.
- c) Borba za povratak svih od tuđina otetih hrvatskih pokrajina i njihovo priključenje matici zemlji, i to: Istre, Zadra, Rijeke, svih jadranskih otoka, anektiranog dijela Dalmacije, Hrvatskog Primorja i Gorskog Kotara, te Međimurja.
- d) Organizirati najoštriju borbu protiv nastojanja svih reakcionarnih klika, koje idu za povratkom starih protudemokratskih i protunarodnih režima, a koje su svoj izraz našle u izdajničkoj radbi izbjegličke "vlade" u Londonu i reakcionarnog vodstva HSS s Dr Mačekom na čelu.
- e) Jačati narodno-oslobodilačke odbore kao organe narodne demokratske vlasti i preko njih organizirati sve grane političkog, ekonomskog, socijalnog, prosvjetnog i vjerskog života u Hrvatskoj. Nadalje preko narodno-oslobodilačkih odbora, a uz pomoć narodnih antifašističkih organizacija (USAOJ i AFŽ), mobilizirati sve narodne snage u službu fronte, starati se za opskrbu i jačanje vojske i tako još čvršće povezati jedinstvo fronte i pozadine.

12. Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske izabrat će iz svoje sredine Izvršni odbor s predsjednikom i tri potpredsjednika, koji će rukovoditi svim tim poslovima.

13. Za vojničko vođenje narodnooslobodilačkog rata protiv fašističkih osvajača ustaša i četnika, Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske izražava svoje puno priznanje i neograničeno povjerenje i zahvalnost Vrhovnom štabu Narodno-oslobodilačke vojske i partizanskih odreda Jugoslavije, vrhovnom komandantu drugu Titu i Glavnom štabu Hrvatske.

Isto tako izražava puno priznanje i povjerenje Antifašističkom vijeću narodnog oslobođenja Jugoslavije (AVNOJ-u), kao najvišem političkom predstavništvu oslobodilačke borbe svih naroda Jugoslavije.

14. Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske zaklinje se pred hrvatskim i srpskim narodom, da će budno čuvati interese narodno-oslobodilačke borbe i da će sve svoje snage usmjeriti za što skorije postignuće onog uzvišenog cilja, za koji su naši narodi podnijeli neviđene žrtve - za oslobođenje Hrvatske i punu i istinsku demokratsku slobodu i ravnopravnost hrvatskog i srpskog naroda.

Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i radu ZAVNOH-a prihvaćen na drugom zasjedanju ZAVNOH-a., 15. listopada 1943.

1. Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske je općenarodno i općestranačko političko predstavništvo narodno-oslobodilačke borbe u Hrvatskoj, koje pod svojim rukovodstvom preko okružnih i pokrajinskih, odnosno oblasnih narodno-oslobodilačkih odbora, ostvaruje jedinstvenu organizaciju narodno-oslobodilačkih odbora, kao organa jedinstvene narodno-oslobodilačke fronte u cijeloj zemlji. Oslanjajući se na sve ostale masovne antifašističke organizacije, stranačke i vanstranačke, Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske ima zadatak da do krajnjih granica ujedini napore rodoljubivih antifašističkih snaga čitavog naroda iz svih društvenih slojeva u Hrvatskoj u njihovoj zajedničkoj borbi za konačno oslobođenje ispod fašističkog ropstva, za uništenje svih narodnih neprijatelja i za ostvarenje uvjeta za bolju i sretniju budućnost naroda u oslobođenoj domovini.

Zato Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske sastavljaju predstavnici cijelog i jedinstvenog naroda, svih političkih stranaka i grupa, koji učestvuju aktivno u narodno-oslobodilačkoj borbi protiv fašističkih okupatora i domaćih njihovih izdajničkih slugu i pomagača.

2. Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske bira iz svoje sredine Izvršni odbor, koji se sastoji od predsjednika, trojice potpredsjednika i jedanaest članova.

Predsjedništvo zastupa Vijeće u javnosti.

3. Izvršni odbor za vođenje redovnih poslova bira tajništvo, koje se sastoji od tajnika i petorice članova.

Za vršenje tekućih poslova osnivaju se odjeli. Svakom odjelu stajat će na čelu jedan član Izvršnog odbora.

4. Izvršni odbor Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske radi po odlukama i uputama plenarnih sjednica Vijeća kojemu odgovara za svoj rad, podnosi izvještaj o svome radu, kao i svoje odluke na naknadno odobrenje.

Izvršnom odboru se daju najšira ovlaštenja, da rješava sva pitanja i donosi sve potrebne odluke između jednog i drugog zasjedanja Zemaljskog antifašističkog vijeća

narodnog oslobođenja Hrvatske. Takove odluke mogu vijećnici po saopćenju i pismeno odobriti, ili pak primiti na prvom zasjedanju plenuma.

5. Ovlašćuje se izvršni odbor da briše iz Vijeća one članove, koji se svojim ličnim životom ili radom ogriješe o interese narodno-oslobodilačke borbe, kao i one vijećnike, koji zbog svoje neaktivnosti prestanu predstavljati i voditi Narodno-oslobodilački pokret u svome kraju, izgubivši time povjerenje naroda.

6. Izvršni odbor će primati nove članove, koje narod preko svojih narodno-oslobodilačkih odbora, odnosno preko vijećnika predloži.

7. Izvršni odbor pretresa na svojim sjednicama poslove pojedinih odjela, koji sprovode u život njegove odluke.

8. Ovaj Pravilnik stupa na snagu današnjim danom.

Rezolucija Drugoga zasjedanja ZAVNOH-a, 14. listopada 1943.

Vijećnici Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske sakupljeni na svom drugom zasjedanju u slobodnom gradu Plaškom, dana 14. listopada 1943., razmotrivši sva pitanja vanjske i unutrašnje političke situacije, došli su do ovih zaključaka:

1. Silne pobjede bratske Crvene armije na širokoj sovjetskoj fronti nad hitlerovskim pljačkaškim bandama, uspjesi naših saveznika, Velike Britanije i Amerike u Sredozemlju, te sve jači polet borbe potlačenih naroda Evrope, a u prvom redu naših naroda, stvorili su sve uvjete za konačni slom fašizma. Pad Mussolinija i kapitulacija Italije najjasnije ilustriraju bezizlazno stanje u fašističkom taboru. Tobože nepobjediva Osovina je slomljena, čime je Hitler izgubio svog najvažnijeg i najjačeg saveznika, dok ostali njegovi sateliti (Finska, Rumunjska, Mađarska i t. d.) traže mogućnosti izlaska iz Hitlerova zagrljaja.

2. Boreći se već dvadeset osam mjeseci protiv Hitlerovih rulja, Crvena armija je svojim besprimjernim heroizmom privukla na se devet desetina njemačke vojne sile i time omogućila uspješne operacije saveznika na Sredozemlju i u Italiji. S druge strane, naša junačka Narodno-oslobodilačka vojska, na čelu sa drugom Titom, i besprimjerni otpor naših slobodoljubivih naroda, pridonijeli su ogroman prilog i padu Mussolinija i uspješnim operacijama saveznika. Najveći dio tereta rata protiv Hitlera snosi još uvijek Sovjetski Savez. Krajnje je vrijeme da naši veliki saveznici, Velika

Britanija i Amerika, ispune svoje obaveze prema Sovjetskom Savezu i potlačenim narodima Evrope, da bi se ubrzao pobjedonosni svršetak rata i skratile nečuvene patnje potlačenih naroda. Oštrije nego ikada dosada postavlja se i danas pitanje otvaranja druge fronte u Evropi.

3. Opravdani zahtjev SSSR-a i potlačenih evropskih naroda za otvaranjem druge fronte, t. j. fronte koja bi privukla veće snage zajedničkog neprijatelja, nailazi na otpor međunarodne reakcije, koja nalazi podršku i u nekim krugovima britanske i američke vlade. Međunarodna reakcija nastoji da se rat što više produži. Špekulacija reakcije dobiva svoj izraz i u podržavanju protivnarodnih emigrantskih vlada, koje nailaze na podršku u Londonu i Washingtonu. To je slučaj s novom Badoglijevom vladom u Italiji u kojoj sjede dva generala poznata po zločinima izvedenim nad našim narodom. Isti je slučaj s poljskom vladom, koja je spremila i sprema zavjeru protiv najdosljednijeg borca u antifašističkom bloku, protiv bratskog Sovjetskog Saveza, zatim s emigrantskom grčkom vladom, koja ne predstavlja grčki narod i konačno s izdajničkom jugoslavenskom vladom, koja već pune dvije godine podupire fašističke okupatore i na najbesramniji način vodi otvorenu borbu protiv Narodno - oslobodilačkog pokreta.

4. Unutrašnja politička situacija u Hrvatskoj obilježena je s jedne strane velikim pobjedama Narodno-oslobodilačke vojske i sve snažnijim rasplamsavanjem narodnog ustanka, a s druge strane rušenjem pozicija fašističkih okupatora i demoralizacijom u redovima njihovih agenata, Pavelićevih ustaša i četnika Draže Mihailovića. Kapitulacijom Italije, kojoj je u znatnoj mjeri pridonijela i borba naših naroda, isključen je iz naše zemlje Hitlerov saveznik - talijanski fašizam, a Narodno-oslobodilačka vojska oslobodila je ogromne teritorije naše zemlje, skoro čitavu jadransku obalu s Hrvatskim Primorjem, velik dio Dalmacije, Istru i otoke. Naša narodna vojska razoružala je niz talijanskih okupatorskih divizija. Poništeni su svi ugovori velikosrpskih klika i izdajnika Pavelića, kojim su južni hrvatski krajevi bili bačeni u ralje talijanskog imperijalizma. Ove pobjede pojačale su i onako snažan priliv narodnih masa, osobito hrvatskih, u Narodno-oslobodilački pokret i još više su proširile bazu oružanog narodnog ustanka u Hrvatskoj. Sve što je pošteno i rodoljubivo u Hrvatskoj - i Hrvati i Srbi - pristupili su Narodno-oslobodilačkom pokretu bez obzira na stranačke i ostale razlike. Mnogi pristaše i prvaci iz Hrvatske seljačke stranke, vidjevši da sloboda hrvatskog naroda može biti izvojevana samo putem oružane borbe, pristupili su Narodno-oslobodilačkoj fronti. Tako se sve više izgrađuje

i učvršćuje jedinstvo hrvatskih narodnih masa, kao i jedinstvo i borbeno bratstvo hrvatskog i srpskog naroda.

Sve je ovo ponovno potvrdilo pravilnost linije Narodno-oslobodilačkog pokreta, kojega je organizator i rukovodilac Komunistička partija.

Proširenjem oružanog narodnog ustanka na sve krajeve Hrvatske i pristupanjem Narodno-oslobodilačkom pokretu najširih redova Hrvata, razbijen je utjecaj reakcionarne gospode iz vrhova HSS, koja su svim sredstvima nastojala zakočiti priliv hrvatskih masa u Narodno-oslobodilački pokret. Izdajnička politika te gospode, politika koja je neprekidno lavirala u tri pravca: u suradnji s izbjegličkom vladom, u suradnji s ustašama i u politici mirenja s okupatorom, doživljavala je svoj potpuni slom.

5. U ovo sudbonosno vrijeme, kada naši narodi vode besprimjernu borbu za svoje oslobođenje, za svoj opstanak i svoju nacionalnu nezavisnost, šaka izdajica i izbjeglica, koji su sebe prozvali vladom pokušavaju na sve načine iskoristiti tekovine narodno-oslobodilačke borbe u svoje prljave, klikaške interese. Izbjeglička velikosrpska klika povezala se s okupatorom i pune ga dvije godina pomagala u borbi protiv naših naroda. Povezavši se s reakcionarnim grupama u Londonu i Washingtonu, ovi izdajnici žele narodima Jugoslavije nametnuti svoj protivnarodni, tiranski režim i povratiti im ponovo velikosrpsku hegemoniju. Oni su se čak spremili za slučaj da im taj plan ne uspije, pa su u posljednje vrijeme počeli kovati planove o razbijanju Jugoslavije i ostvarenju Velike Srbije, u kojoj bi četnici Draže Mihailovića vodili glavnu riječ.

U ime hrvatskog naroda, u ime svih Srba u Hrvatskoj i nacionalnih manjina Hrvatske, ponovno ističemo da izbjeglička vlada, ma kakva ona bila, ili "činovnička" ili "privremena" ili ma kakva druga, nema nikakva prava da govori u ime našeg naroda.

6. Isto tako ponovo podvlačimo, da izdajnik Pavelić nema nikakva prava da govori u ime hrvatskog naroda. On je izvršio najprljaviju izdaju i najogavnije zločine nad srpskim i hrvatskim narodom. Pobivši na stotine hiljada Srba i Hrvata i stavivši se u službu tuđinaca, ovaj zlikovac je pokušao od Hrvatske stvoriti instrumenat fašističke politike na Balkanu. No hrvatski je narod, u zajedničkoj borbi sa srpskim narodom, razbio te paklene planove i od Hrvatske stvorio poprište oružanog narodnog ustanka protiv fašizma. Time je hrvatski narod ujedno razbio klevete četničkih razbojnika, koji su pokušavali identificirati slobodoljubivi hrvatski narod s Pavelićevim ustaškim zlotvorima.

7. Hrvatski i srpski narod u Hrvatskoj je u toku herojske dvogodišnje borbe u krvi i ognju izgradio svoje jedino istinsko političko predstavništvo, Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske, koje jedino priznaje i kojemu daje puno svoje povjerenje. U ime hrvatskog i srpskog naroda ovlaštena su da govore jedino nacionalna predstavništva, odnosno nacionalna vijeća na čelu s Antifašističkim vijećem narodnog oslobođenja Jugoslavije.

Dvije teške godine borbe naših naroda za nacionalnu nezavisnost, a protiv fašističkih okupatora i njihovih pomagača, dokazale su da hrvatski i srpski narod imaju puno pravo da sami upravljaju svojom sudbinom, i da sami, preko svojih političkih predstavništva, izgrađenih u borbi, uređuju svoju državnu zajednicu. Naši su narodi čvrsto odlučili da ne dopuste da im se nametne bilo kakova vlast ili režim od strane bilo koga tko s narodom nema veze, i riješili su da se s oružjem u ruci, na čelu sa svojom slavom ovjenčanom vojskom i s Antifašističkim vijećem narodnog oslobođenja Jugoslavije i Zemaljskim antifašističkim vijećem narodnog oslobođenja Hrvatske, suprotstave svakom pokušaju nametanja protivnarodnog režima ili vlasti izvana.

8. Hrvatski i srpski narod, u zajednici s ostalim narodima Jugoslavije, bore se za novu demokratsku Jugoslaviju, slobodnih i ravnopravnih naroda u kojoj će - na bazi samoodređenja - biti izgrađena i slobodna i demokratska Hrvatska. Srbi u Hrvatskoj dali su u dosadašnjim borbama neviđene žrtve i dokaze o svojoj velikoj ljubavi prema zajedničkoj domovini, pa kao što su se zajedno s Hrvatima borili protiv zajedničkog neprijatelja, tako će zajedno uživati i plodove pobjede i slobode. Nema, ne smije i ne će biti Hrvatske, u kojoj Srbima ne bi bila zajamčena puna ravnopravnost i jednakost. Ova nova zajednica slavenskih naroda na Jugu - nova demokratska Jugoslavija - stvara se odozdo, u zajedničkoj borbi svih njezinih naroda, a ne nametanjem protivunarodnih režima odozgo, od strane onih koji s narodom nemaju veze. To je najbolje jamstvo, da će naši narodi živjeti u istinskom bratstvu, jednakosti i slobodi. U novoj zajednici naroda Jugoslavije ostvarit će se i vjekovne socijalne težnje radništva i seljaštva.

9. U toku dvogodišnjeg domovinskog rata naši su narodi podnijeli ogromne žrtve, koje su osobito teško pogodile stanovite krajeve naše domovine. Sveta je dužnost svih pravih rodoljuba i svih organizacija Narodno-oslobodilačkog pokreta da pruže pomoć tim našim krajevima, da aktivno porade na tome da terete ovog oslobodilačkog rat i podnesu i krajevi koji su do sada bili od njih pošteđeni. Narodno-

oslobodilački pokret nastojat će svim raspoloživim sredstvima ne samo proširiti oružani ustanak na sve krajeve Hrvatske, nego i organizirati snošenje tereta borbe po svim tim krajevima.

10. U velikoj oslobodilačkoj borbi naših naroda, bratski Sovjetski Savez predstavljao je našeg najboljeg i najdosljednijeg saveznika, pa mu od strane naših naroda pripada za to najdublja zahvalnost. Naši narodi također visoko cijene pomoć, na koju su nailazili u antifašističkim pokretima u zemljama naših saveznika Velike Britanije i Amerike, u kojima naš narod gleda moćne saveznike u borbi protiv fašizma i svih špekulacija međunarodne reakcije.

11. Neprijatelj je oslabljen, ali nije uništen. Hitlerove razbojničke rulje još uvijek harače i pale po našoj zemlji, a njegovi pomagači i agenti još uvijek vrše najsravniju izdaju nad našim narodima. Potrebno je da se borbeni redovi naših naroda još više učvrste, potrebno je da se u naše borbene redove uvrste svi poštenu rodoljubni ljudi, potrebno je da se dalje izgrađuju i još više učvrste organi narodne vlasti narodnooslobodilački odbori, i na tom narodnom poslu treba da sudjeluju sve naše organizacije i svi rodoljubi. Okupljajući i zbijajući svoje redove oko najvišeg političkog predstavništva Hrvatske, oko Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske, jedinstveni redovi Hrvata i Srba nastavit će, zajedno s ostalim narodima Jugoslavije, borbu do konačne pobjede nad mrskim okupatorom i njegovim slugama, suzbijajući na tom putu svaki pokušaj unošenja razdora i nesloge među našim narodima.

Odluka o odobrenju rada predstavnika Hrvatske na Drugom zasjedanju AVNOJ-a u Jajcu 29.-30. studenoga 1943. trećeg zasjedanja ZAVNOH-a 9. svibnja 1944.

Hrvatski je narod vjekovima težio za ostvarenjem svoje slobodne nacionalne države. Ova težnja nije mogla biti ostvarena ni u staroj Jugoslaviji gdje je hrvatski narod bio ugnjetavan od velikosrpskog hegemonističkog režima, ni u fašističkoj tvorevini t.z.v. Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, koja predstavlja najcrnje doba u povijesti hrvatskog naroda.

U herojskoj borbi protiv fašističkih okupatora i njihovih sluga, narodi Jugoslavije, svaki svojom vlastitom i svi zajedničkom bratskom borbom, stekli su i osigurali sebi pravo na samoodređenje uključujući i pravo na odcjepljenje i ujedinjenje s drugim narodima.

Bijući okupatora i njegove izdajničke sluge narodi Jugoslavije oslobodili su veliki dio svojih nacionalnih područja, a ujedno raskinuli s reakcionarnom prošlošću i na ruševinama nekadašnje protunarodne državne vlasti i fašističke okupacije podigli svoju istinski demokratsku narodnu vlast, svoju novu, nerazdruživu bratsku zajednicu ravnopravnih naroda, Demokratsku Federativnu Jugoslaviju.

Hrvatski narod zajedno sa srpskim narodom u Hrvatskoj izvojevaio je slobodu i samoodređenje naroda Hrvatske u teškoj borbi protiv fašističkih okupatora, njihovih ustaških i četničkih slugu, kao i protiv one reakcionarne klike, koja je propovijedanjem politike čekanja, neaktivnosti i pozivanjem na poslušnost ustaškoj terorističkoj vlasti sabotirala narodno-oslobodilačku borbu u Hrvatskoj i razbijala jedinstvo hrvatskog naroda u toj borbi. Takvom svojom politikom ova reakcionarna klika omogućila je fašističkim okupatorima i njihovim ustaškim slugama da mobiliziraju znatan dio Hrvata za borbu protiv naših saveznika i protiv narodno-oslobodilačke borbe. Isto je tako ova reakcionarna klika svojom protunarodnom politikom zadržavala i još uvijek zadržava dio hrvatskog naroda od učešća u oslobodilačkoj borbi. Oslobodilačka borba naroda Hrvatske i svih naroda Jugoslavije okrunjena je povijesnim odlukama donesenim na II. zasjedanju Antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Jugoslavije u Jajcu studenog 1943. godine, za koje su se pored predstavnika ostalih naroda Jugoslavije jednodušno izjasnili i predstavnici Hrvata i Srba iz Hrvatske u potpunoj suglasnosti sa željama i odlukama predstavnika naroda Hrvatske na II. zasjedanju Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske održanom u Plaškom dne 14. listopada 1943. godine.

Zbog toga na svom III. zasjedanju, poštu se na osnovu prava samoodređenja konstituiralo kao vrhovno zakonodavno i izvršno narodno predstavničko tijelo, kao predstavnik državnog i narodnog suvereniteta i kao najviši organ državne narodne vlasti federalne države Hrvatske u sastavu federativne države Jugoslavije, Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske izjavljuje:

1. Da odluke II. zasjedanja Antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Jugoslavije, kao zajedničko i jednodušno djelo pravih predstavnika svih naroda Jugoslavije, - prvi put u povijesti istinski ravnopravnih i stoga prvi put zaista bratski ujedinenih - izražavaju ostvarenje vjekovnih težnja i hrvatskog i srpskog naroda Hrvatske za svojom nacionalnom slobodom i samostalnošću, njihove težnje za životom Južnih Slavena u zajedničkoj državi na osnovu stvarne demokracije i pune nacionalne

ravnopravnosti, i osiguravaju hrvatskom i srpskom narodu u Hrvatskoj punu suverenost, ujedinjenje svih hrvatskih zemalja i oživotvorenje hrvatske državnosti.

2. Da je hrvatski narod zajedno sa srpskim narodom u Hrvatskoj ušao dobrovoljno sa narodima Srbije, Slovenije, Makedonije, Crne Gore i Bosne i Hercegovine u demokratsku federativnu državnu zajednicu, stvarajući zajedno ravnopravno s njima zajedničku državu, Demokratsku Federativnu Jugoslaviju, svjestan da snažna državna zajednica odgovara životnim interesima svih naroda Jugoslavije, kao i životnim interesima hrvatskog naroda.

3. Uvjereno, da su u Demokratskoj Federativnoj Jugoslaviji hrvatskom i srpskom narodu u Hrvatskoj zajamčena sva prava, koja im pripadaju kao ravnopravnim i slobodnim narodima, Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske, kao najviše zakonodavno i izvršno tijelo federalne Hrvatske, svečano obećava u ime naroda Hrvatske, da će izvršavati sve obveze koje proizlaze iz njihove pripadnosti Demokratskoj Federativnoj Jugoslaviji na čelu sa Antifašističkim vijećem narodnog oslobođenja Jugoslavije i Nacionalnim komitetom oslobođenja Jugoslavije.

4. Ističući nepokolebljivu volju za zajedničkim životom sa ostalim narodima u Demokratskoj Federativnoj Jugoslaviji, Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske kao jedini pravi predstavnik Hrvatske izjavljuje da je samo Antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Jugoslavije ovlašteno pred inozemstvom zastupati Hrvatsku, te istodobno odriče izdajničkoj izbjegličkoj vladi u Kairu svaku zakonitost i pravo predstavljati Hrvatsku.

Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske s pravom očekuje, da će vlade naših velikih saveznika primiti do znanja odluku Antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Jugoslavije o oduzimanju zakonitosti izbjegličkoj t.z.v. vladi u Kairu i da će, uzevši u obzir jasno izraženu suverenu volju hrvatskog i drugih naroda Jugoslavije, čim prije priznati Nacionalni komitet oslobođenja Jugoslavije kao jedinu zakonitu vladu Jugoslavije.

5. Na osnovu svega toga Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske jednodušno i u cijelosti odobrava i potvrđuje rad predstavnika Hrvatske na II. zasjedanju Antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Jugoslavije 29-30. studenog 1943. u Jajcu.

Odluka o ZAVNOH-u kao vrhovnom zakonodavnom i izvršnom narodnom

**predstavničkom tijelu i najvišem organu državne vlasti Demokratske Hrvatske,
9. svibnja 1944.**

Član 1.

Na osnovu suverene volje i prava samoodređenja naroda Hrvatske, a u skladu sa odlukama donesenim na II. zasjedanju Antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Jugoslavije u Jajcu 29.-30. studenog 1943. Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske, kao jedini pravi državni sabor Hrvatske, vrhovni je organ državne vlasti, vrhovno zakonodavno i izvršno narodno predstavničko tijelo Hrvatske i predstavnik suvereniteta naroda i države Hrvatske kao ravnopravne federalne jedinice Demokratske Federativne Jugoslavije.

Član 2.

Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske vrši sva prava koja pripadaju Federalnoj Državi Hrvatskoj, ukoliko ta prava ne spadaju u nadležnost njegovog Predsjedništva ili Narodne vlade Hrvatske.

Član 3.

Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske sačinjavaju narodni predstavnici Hrvatske bez razlike narodnosti, vjeroispovijesti, rase i političko-partijske pripadnosti, koji su dali dokaza da su vjerni i odani narodno-oslobodilačkoj borbi svih naroda Jugoslavije i da su nepomirljivi neprijatelji okupatora i njihovih slugu.

Član 4.

Zakonodavnu vlast vrši zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske na svojim plenarnim zasjedanjima, a u vremenu između zasjedanja preko svog Predsjedništva.

Izvršnu vlast vrši Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske putem svog Predsjedništva i putem Narodne vlade Hrvatske.

Član 5.

Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske i Narodna vlada Hrvatske jesu vrhovni organi državne vlasti u Federalnoj Državi Hrvatskoj. S obzirom na sadašnje stanje razvoja narodnooslobodilačke borbe i stupnja izgradnje vlasti u

zajedničkoj državi, dok se ne ostvare svi uvjeti za obrazovanje Narodne vlade Hrvatske, Predsjedništvo Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske vršit će privremeno funkcije narodne vlade.

Član 6.

Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske bira svoje Predsjedništvo, koje se sastoji od predsjednika, tri potpredsjednika, tajnika, dva zamjenika i najmanje dvadesetpet članova Predsjedništva.

Član 7.

Za svoj rad Predsjedništvo odgovara Zemaljskom antifašističkom vijeću narodnog oslobođenja Hrvatske.

Član 8.

Sve zakonske odluke Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske i njegovog Predsjedništva obavljaju se s potpisom predsjednika i tajnika Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske latinicom i ćirilicom.

Član 9.

Na području Hrvatske važe zakoni Demokratske Federativne Jugoslavije i zakoni Hrvatske.

Član 10.

Do obrazovanja Narodne vlade Hrvatske obrazuje se pri Predsjedništvu Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske potreban broj odjela za razne grane državne uprave.

Na čelu svakog odjela stoji odjelni predstojnik. Odjelni predstojnik vodi poslove odjela pod rukovodstvom, nadzorom i odgovornošću člana Predsjedništva, koji bude određen kao odgovoran Predsjedništvu za taj odjel.

Član 11.

Narodna vlada Hrvatske - odnosno do njenog obrazovanja Predsjedništvo Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske u funkciji narodne

vlade - donosi rješenja i naredbe na osnovu zakonskih odluka Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske, a u skladu sa zakonskim odlukama Antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Jugoslavije kao i na osnovu rješenja i naredaba Nacionalnog komiteta oslobođenja Jugoslavije, te nadzire njihovo provođenje u Hrvatskoj.

Član 12.

Narodna vlada Hrvatske - odnosno do njenog obrazovanja Predsjedništvo Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske - ima pravo da ukida zaključke i naredbe svih narodno-oslobodilačkih odbora, ako nisu u skladu sa zakonima Hrvatske.

Član 13.

Ovim prestaju važiti sve ranije odluke i propisi Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske, ukoliko su u suprotnosti sa odredbama ove odluke.

Član 14.

Ova odluka stupa odmah na snagu.

Deklaracija o osnovnim pravima naroda i građana Demokratske Hrvatske, 9. svibnja 1944.

1. Hrvatski i srpski narod u Hrvatskoj potpuno su ravnopravni. Nacionalnim manjinama u Hrvatskoj osigurat će se sva prava na nacionalni život.
2. Svi građani Federalne Države Hrvatske jednaki su i ravnopravni bez obzira na narodnost, rasu i vjeroispovijest.
3. Žene uživaju sva prava jednako kao i muškarci.
4. Svakom građaninu zajamčena je sigurnost ličnosti i imovine. Zajamčeno je pravu vlasništva i privatna inicijativa u gospodarskom životu.
5. Svim građanima zajamčena je sloboda vjeroispovijesti i sloboda savjesti.
6. Svim građanima zajamčena je sloboda govora, štampe, zbora, dogovora i sloboda udruživanja. Ova prava vrše građani za vrijeme rata u okviru Narodno-oslobodilačkog pokreta.

7. Izbornopravo u demokratskoj Hrvatskoj vrše birači tajnim glasanjem na Osnovu općeg, jednakog i neposrednog izbornog prava.

Pravobirati i biti biran u sva izborna tijela narodne vlasti ima svaki građanin i svaka građanka, koji navršee 18 godina života. Borci Narodno-oslobodilačke vojske i partizanskih odreda imaju pravobirati i biti birani bez obzira na godine života.

Od načela neposrednog i tajnog glasanja može se po odluci Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske odstupati za vrijeme narodno-oslobodilačkog rata.

Maloumna lica kao i lica, koja se ogriješe o interese narodno-oslobodilačke borbe lišavaju se prava predviđenih u točki 6. i 7. ove Deklaracije.

8. Dužnost je i čast svakog za oružje sposobnog građanina bez razlike narodnosti i vjere, da kao vojnik Narodno-oslobodilačke vojske i partizanskih odreda aktivno učestvuje u oslobodilačkom ratu.

Izdajstvo domovine, služba neprijatelju i špijunaža u korist neprijatelja kažnjava se smrću.

9. U interesu osiguranja i učvršćenja demokratskog poretka i bratstva naroda Jugoslavije kao njihovih najvećih tekovina, u interesu svih tekovina narodno-oslobodilačke borbe, zabranjuju se i progone sve fašističke i profašističke organizacije i djelatnosti, jer su uperene protiv slobode, nezavisnosti i bratstva zajednica naroda Jugoslavije.

10. Svakom građaninu zajamčeno je pravozalbe na rješenje organa vlasti, na način predviđen zakonom, ako se tim rješenjem smatra oštećen ili povrijeđen u pravu.

Svaki građanin ima pravomolbe i pritužbe na sve državne vlasti.

Nitko ne može biti suđen bez prethodnog sudskog postupka.

11. Narodna državna vlast brine se za uklanjanje nepismenosti i podizanje narodne kulture, te osigurava svim građanima besplatno prosvjećivanje.

Odluka o ustrojstvu i poslovanju narodnooslobodilačkih odbora i skupština u Federalnoj Državi Hrvatskoj, 9. svibnja 1944.

Član 1.

U Hrvatskoj, kao federalnoj državi u sastavu Demokratske Federativne Jugoslavije, sva vlast pripada narodu preko njegovih izabраниh zastupnika u narodno-

oslobodilačkim odborima, i to od seoskog, općinskog, gradskog narodno-oslobodilačkog odbora pa preko kotarskih, okružnih, oblasnih i pokrajinskih skupština do Zemaljsko antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske kao vrhovnog organa državne vlasti u Hrvatskoj.

Član 2.

Narodno-oslobodilački odbori, koji su u toku oslobodilačke borbe naroda Hrvatske nastali kao organi te borbe i razvili se historijskom nuždom i voljom samog naroda u organe istinske narodne vlasti, jesu osnovica državne vlasti u demokratskoj Hrvatskoj.

Član 3.

Upravnu podjelu Hrvatske na pokrajine, oblasti, okruge, kotare, općine, gradove i sela vrši Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske zakonom, imajući u vidu gospodarske, kulturne i političke interese stanovništva i vodeći računa da jedinice budu tako sastavljene, da bi se stvarno omogućilo učešće naroda u vlasti i njegova kontrola nad njom.

Broj odbornika u narodno-oslobodilačkim odborima i broj zastupnika u kotarskoj, okružnoj, oblasnoj i pokrajinskoj skupštini određuje Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske prema broju stanovništva.

Član 4.

Skupštine kotara, većih gradova, okruga, oblasti i pokrajina biraju iz svoje sredine narodno-oslobodilačke odbore kao svoje izvršne organe.

Član 5.

Narodno-oslobodilački odbori kao organi izvršne vlasti donose rješenja i naredbe u granicama prava, koje im daju zakoni Federalne Države Hrvatske i Demokratske Federativne Jugoslavije, te sprovode rješenja i naredbe pretpostavljenih izvršnih organa.

Narodnooslobodilački odbori kao organi izvršne vlasti odgovaraju za svoj rad pretpostavljenim organima, a narodno-oslobodilački odbori kotara, većih gradova, okruga, oblasti ili pokrajina odgovorni su i svojoj skupštini.

Član 6.

Narodno oslobodilački odbori sela, općina ili gradova dužni su sazivati najmanje jednom u dva mjeseca zborove birača, na kojima polažu račun u svom radu i iznose pred narod važnija pitanja, kako bi birači imali neposredan uvid u plodove narodno-oslobodilačkih odbora i kako bi mogli utjecati na njihov rad.

Član 7.

Svaki odbornik seoskog, općinskog i gradskog narodno-oslobodilačkog odbora ili zastupnik kotarske, okružne, oblasne i pokrajinske skupštine dužan je pred svojim biračima polagati račun o svom radu, te ga može većina birača opozvati svojom odlukom na način koji je za to propisan.

Član 8.

Narodno-oslobodilački odbori i skupštine dužni su naročito: podizati, ujedinjavati i organizirati u suradnji s vojnim vlastima sav narod za borbu protiv okupatora i njegovih pomagača; organizirati čvrstu pozadinu nerazdvojnu vezu naroda u pozadini s Narodno-oslobodilačkom vojskom i partizanskim odredima; mobilizirati narod za pomoć vojsci i podizati u narodu borbeni duh požrtvovnosti i discipline.

Opširnije propise i upute o ustrojstvu i radu narodno-oslobodilačkih odbora i skupština propisuje Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske.

Član 9.

Izborni red svih narodno-oslobodilačkih odbora i skupština propisat će Predsjedništvo Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske.

Član 10.

Do konačnog uređenja sudstva u Hrvatskoj sudovanje se vrši u okviru narodno-oslobodilačkih odbora.

Član 11.

Ova odluka stupa na snagu danom objavljivanja.

www.crohns.com